

The Guidelines for the Development School Administration of Good Governance of School Administrators under Office of Mahasarakham Primary Educational Service Area 2

Phuthorn Kanchak¹ & Pongphop Phoojomjit²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
06/04/2023	16/04/2023	20/04/2023	27/04/2023

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the current and the desirable state of school administration of good governance of school administrators under office of Mahasarakham primary educational service area 2. 2) to study guidelines for the development school administration of good governance of school administrators under office of Mahasarakham primary educational service area 2. The research process was divided to 2 phases: Phase 1 ; to study the current and the desirable state of school administration of good governance of school administrators. The sample group used in the research 333 people was 112 administrators, 221 teachers. The research tool was a questionnaire, confidence of the whole .78. Phase 2; to study the guidelines for the development school administration of good governance of school administrators. The target groups include 2 school for visiting best practices and 9 experts for assess suitability Possibility of guideline.

The research results were found that :

1. The current state in overall was high average and the desirable state in overall was in the highest level. The priority need rank from high to low level was 1) cost – effectiveness or economy 2) morality 3) accountability 4) participation 5) responsibility 6) rule of law

¹ Rajabhat Mahasarakham University, E-mail: orbojos88@gmail.com

² Rajabhat Mahasarakham University, E-mail: orbojos88@gmail.com

2. guidelines for the development school administration of good governance
Include 1) principle and reason 2) objective 3) content 4) development process and 5)
measurement and evaluation, feasibility and utility was the highest in overall.

Keyword : School Administration, Good Governance, School Administrators

แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ภูธร ก้านจักร³ และปองภพ ภูจอมจิตร⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 การวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน กำหนดตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 112 คน และครู 221 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา คือ สถานศึกษาดูงานปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 2 แห่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีดัชนีค่าความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = .10$ เรียงลำดับดังนี้ 1) หลักความคุ้มค่า 2) หลักคุณธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักนิติธรรม

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, E-mail- orbojos88@gmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, E-mail- orbojos88@gmail.com

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สรุปได้แนวทาง คือ กระบวนการในการดำเนินการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการใช้
คู่มือ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5)
การวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง อยู่ในระดับ
มากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล, ผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

ธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารจัดการที่ดีทำหน้าที่เป็นกลไก เครื่องมือ
และแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกันของภาคเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเน้นความจำเป็น
ของการสร้างความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้
ประเทศมีพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง มีความชอบธรรมของกฎหมาย มีเสถียรภาพ มี
โครงสร้างและกระบวนการการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ อันจะ
นำไปสู่การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน (Juito, S., 2014)หลักธรรมาภิบาลเริ่มเข้ามาเป็นประเด็นทาง
การเมืองและสังคมไทยตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 ในช่วงที่ประเทศไทยอยู่ระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 โดยมีการวางระบบบริหารบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตย เน้น
กระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้น และต่อมาได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหาร
กิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ซึ่งระเบียบนี้กำหนดให้ทุกหน่วยงานของรัฐดำเนินการบริหาร
จัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ประกอบด้วย 1) หลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความ
โปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า และต่อมามีการตรา
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยกำหนด
ขอบเขตของคำว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และวางแนวทางในการปฏิบัติราชการเพื่อให้บรรลุ
เป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้ มาตรา 6 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อ
บรรลุเป้าหมาย คือ 1) เกิดผลประโยชน์สุขของประชาชน 2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ 3) มี
ประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่า ในเชิงภารกิจของรัฐ 4) ไม่มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

5) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ 6) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ และ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างต่อเนื่อง (Saichuea, W., 2018)การบริหารสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลนั้นจะขาดเสียมิได้คือการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล คือ คุณธรรมของนักปกครองนักบริหารที่ดี ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิธีการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลที่เป็นกฎหมายเพื่อใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (Wattanachai, K. 2013) อีกทั้งต้องมีการพัฒนาผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานตามขอบข่ายของงานบริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติตนตามหลักธรรมาภิบาล โดยผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอจึงจะส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นฐาน เป็นฟันเฟืองยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกันอย่างมั่นคงตลอดไป (Saichuea, W., 2018)สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552) ที่กล่าวสรุปไว้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในการบริหารสถานศึกษา ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันศึกษาหลักธรรมาภิบาลและขอบข่ายของงานบริหารสถานศึกษาให้ถ่องแท้จริงจัง และรอบคอบ ให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันวางแผนในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีส่วนร่วม มีการวิเคราะห์ และทำความเข้าใจทั้งหลักธรรมาภิบาลและขอบข่ายของงานบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน จนกระทั่งเกิดความเข้าใจอย่างลุ่มลึกก่อนร่วมกันวางแผนการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามเป้าหมาย

สถานศึกษาถือเป็นหน่วยงานสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาและให้การศึกษาแก่ประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการในการบริหารจัดการศึกษา และทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาถือได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ที่จะต้องมีความรู้ในคุณลักษณะที่โดดเด่น เหมาะสมกับสภาวะการณ์ในปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ นอกจากต้องมีความรู้ในด้านทฤษฎี มีทักษะในการบริหาร รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองแล้ว การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาก็เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งนั้นเพราะการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลจะประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งทั้ง 6 หลักการนี้จะบูรณาการอยู่ในการบริหารงานของโรงเรียนทั้ง 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงาน

งบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดประเด็นการศึกษาวิจัย แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ซึ่งคาดหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ คือ เป็นคนดีคนเก่ง และมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ การบริหารงานภายในองค์กร ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร จำนวน 2,489 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 226 คน และ ครูจำนวน 2,263 คน รวมจำนวนกลุ่มประชากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 333 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจำนวนประชากรทั้งหมดกับตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 112 คน และครู จำนวน 221 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ประกอบด้วย 1) หลักคุณธรรม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ และ 6) หลักความคุ้มค่า

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ช่วงระหว่างเดือนมิถุนายน ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2565

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

1.1 สถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ โรงเรียนเมืองวาปีปทุม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ประกอบด้วย 1) กลุ่มนักวิชาการหรืออาจารย์ในสังกัดสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 3 คน 2) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 3 คน และ 3) กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 3 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

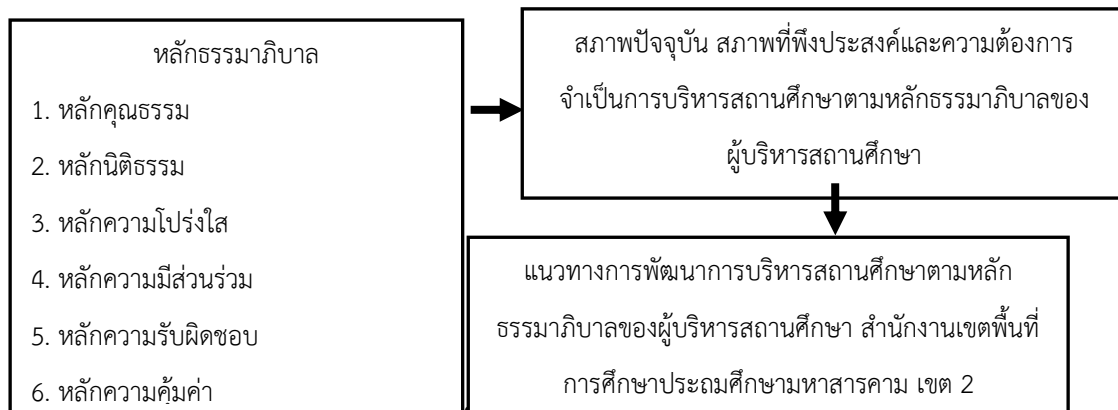
ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมา

ภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการวิจัยระยะที่ 1

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ช่วงระหว่างเดือนกันยายน ถึง เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาาระดับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

2. สร้างแบบสอบถามและหาคุณภาพของแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบลิเคอร์ท โดยกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้ (Srisard, B., 2013)

ระดับ 5 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการจัดส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นจะดำเนินการติดต่อแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด ไปตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของคำตอบ จากนั้นนำแบบสอบถามที่มีการตอบแบบสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดกระทำกับข้อมูลด้วย โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่ง และวุฒิ การศึกษาโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหาร สถานศึกษาตามหลัก ธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 กำหนดใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (Srisa-ard, B., 2013)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์หา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนา โดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) ซึ่งเป็นดัชนีจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่ใช้หลักการประเมินความแตกต่าง และเป็น สูตรที่ Wongwanich, S. (2005) ได้ปรับปรุงการคำนวณมาจาก PNI โดยการหาค่าผลต่างระหว่าง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ (I) กับค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน (D) แล้วหารด้วยค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน (D) เพื่อถ่วงน้ำหนักก่อนที่จะนำมาจัดลำดับ โดยใช้หลักการกำหนดความต้องการจำเป็นจากระดับสภาพ ปัจจุบัน แล้วจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นตามค่า PNI Modified โดยใช้สูตรในการ คำนวณ ดังนี้

$$PNI_{\text{Modified}} = (I - D) / D$$

เมื่อ PNI_{Modified} หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการ

I = Importance หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพที่พึงประสงค์

D = Degree of Success หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean) ของสภาพปัจจุบัน

ตัวเลขดัชนีความต้องการสูง แสดงว่ามีความจำเป็นในการพัฒนามาก

4.4 นำผลการวิเคราะห์มาจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ตามค่า Modified Priority Needs Index (PNI_{Modified}) จากมากไปหาน้อย เพื่อเรียงลำดับตัวชี้วัดที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสูงสุด เพื่อนำไปศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการวิจัยระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ขั้นตอนที่ 1

ศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practices) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาจนมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ จำนวน 2 แห่ง ตามที่กำหนดไว้ พร้อมสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานจนประสบความสำเร็จ จากนั้นนำข้อมูลจากการศึกษาดูงานสรุปรวมกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในการวิจัยระยะที่ 1

ขั้นตอนที่ 2

ร่างแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้วิจัยดำเนินการ จากนั้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

ขั้นตอนที่ 3

ประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทาง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดการแปลความหมาย ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นการวิเคราะห์ โดยกำหนดใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมรายด้าน

การบริหารสถานศึกษา ตามหลักธรรมาภิบาล	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. หลักนิติธรรม	4.44	.36	มาก	4.79	.18	มากที่สุด	.08	6
2. หลักคุณธรรม	4.40	.39	มาก	4.87	.35	มากที่สุด	.11	2
3. หลักความโปร่งใส	4.35	.36	มาก	4.78	.37	มากที่สุด	.10	3
4. หลักการมีส่วนร่วม	4.34	.24	มาก	4.74	.19	มากที่สุด	.09	4
5. หลักความรับผิดชอบ	4.45	.33	มาก	4.82	.27	มากที่สุด	.08	5
6. หลักความคุ้มค่า	4.26	.51	มาก	4.85	.21	มากที่สุด	.14	1
รวม	4.37	.37	มาก	4.81	.26	มากที่สุด	.10	-

สภาพปัจจุบัน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$; S.D. = .37) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$; S.D. = .36) รองลงมา ได้แก่ หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$; S.D. = .33) หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$; S.D. = .39) หลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$; S.D. = .36) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.34$; S.D. = .24) และ หลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.26$; S.D. = .51) ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$; S.D. = .26) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = .87$; S.D. = .35) รองลงมา ได้แก่ หลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$; S.D. = .21) หลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$; S.D. = .27) หลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$; S.D. = .18) หลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$; S.D. = .37) และ หลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$; S.D. = .19) ตามลำดับ

ความต้องการจำเป็นโดยรวมมีค่าความต้องการจำเป็น $PNI_{modified} = .10$ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า ($PNI = .14$) รองลงมา ได้แก่ หลักคุณธรรม ($PNI_{modified} = .11$) หลักความโปร่งใส ($PNI_{modified} = .10$) หลักการมีส่วนร่วม ($PNI_{modified} = .09$) หลักความรับผิดชอบ ($PNI_{modified} = .08$) และ หลักนิติธรรม ($PNI_{modified} = .08$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย แนวทางการพัฒนาพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน และสถานศึกษามีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กฎ ระเบียบข้อบังคับให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน ผู้ปกครองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสถานศึกษาได้รับทราบ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน และบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะและมีความตรงต่อเวลา สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสเนื่องจากผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ ผลการดำเนินงาน กิจกรรมของสถานศึกษาให้ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่อง และ สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงานเป็นทีม สรุปผลการดำเนินงานแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานของสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่เกิดจากความต้องการและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้เสียในสถานศึกษา สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับมาก

เนื่องจากผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย และผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการควบคุม ติดตาม ให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Baithiang, C. (2009) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี โดยร่วมอยู่ในระดับมาก งานวิจัยของมี Sokanthat, C. (2009) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อีกทั้ง Phitak, R. (2010) ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ในทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดสงขลาพบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongwicha, W. (2013) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อพฤติกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานองบัวลำภู เขต 1 พบว่าสภาพการบริหารโดยใช้ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ผลการศึกษาพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักนิติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพึงประสงค์ให้ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ ผู้บริหารมีกรชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพึงประสงค์ให้ผู้บริหารเน้นย้ำให้บุคลากรในสถานศึกษาประพฤติตนเป็น

.....

แบบอย่างที่ดี ผู้บริหารกำหนดให้ครูจัดเนื้อหาสาระที่มีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษามีการ ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพึงประสงค์ให้ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรอยู่ร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากร สถานศึกษามีขั้นตอน กำหนดการที่ชัดเจนในการดำเนินการคัดเลือก จัดซื้อจัดจ้าง แบบเรียน หนังสือเรียน อย่างโปร่งใสและเที่ยงธรรม สถานศึกษาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองอย่างถูกต้อง ครบถ้วน มีเอกสารที่ชัดเจน ตรวจสอบได้ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพึงประสงค์ให้ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา สถานศึกษามีการจัดตั้งคณะทำงานเป็นทีม สรุปผลการดำเนินงาน แนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานของสถานศึกษา และ สถานศึกษามีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ที่มีในชุมชน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความรับผิดชอบต่อผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพึงประสงค์ให้ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความตระหนักและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ของตนเองตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารแจ้งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบถึงบทบาท อำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และภารกิจของตนเอง และผู้บริหารกำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการอุทิศตนในหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากพึงประสงค์ให้สถานศึกษามีการควบคุม ติดตามให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและเต็มเวลา ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุน ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา และ สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่างๆตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Iamsakul, T. (2012) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง พบว่า ความต้องการพฤติกรรมกรรมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบังตามความคิดเห็นของครู คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

ผลการศึกษาพบว่าความต้องการจำเป็นของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า หลักความคุ้มค่ามีความต้องการจำเป็นสูงสุด อาจเนื่องมาจากความต้องการของการบริหารสถานศึกษาที่อยากให้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนแก่ทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคตามความเหมาะสมและความ

.....

จำเป็น โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ การใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน และสถานศึกษาต้องมีการสำรวจความต้องการในการใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตรงกับความต้องการและประโยชน์ใช้สอย กล่าวโดยสรุป คือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นไปตามที่ Simphan, B. (2017) ที่กล่าวสรุปไว้ว่า หลักความคุ้มค่าเป็นการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมโดยธรรมชาติให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน และคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ที่ได้กล่าวระบุว่า หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการที่คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมสำหรับการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและยั่งยืน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chamnanphet, J. (2014) ที่ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยใช้หลักความคุ้มค่ามากที่สุด และ Srimuang, K. (2017) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่าที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ในส่วนของหลักนิติธรรมที่มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำสุดนั้น อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันมีการบริหารการศึกษาที่เป็นไปตามกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งยังมีการชี้แจง กฎ ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ให้ในสถานศึกษามีการแบ่งงาน ขอบเขตภาระงานและมอบหมายบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ให้ตรงกับความรู้ความสามารถ และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีการประเมินผลงานอย่างสม่ำเสมอ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และการประเมินผลงานทางวิชาการของครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) ได้ระบุว่า หลักนิติธรรม (The Rule of Law) เป็นหลักการที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ปฏิบัติงานภายในโรงเรียน โดยมีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ต่าง ๆ ที่เป็นธรรมมีการบังคับใช้กฎหมาย ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างเสมอภาค ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรการเชิงซ้อน (Double Standard) มีการดูแลการปฏิบัติ

ให้เป็นไปตามกรอบของกฎหมายไม่ให้อำนาจกฎหมายไปแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม คำนึงสิทธิเสรีภาพความยุติธรรมของบุคคลในโรงเรียน และ Khamsamdaeng, S. (2013) ที่ได้สรุปว่า หลักนิติธรรม เป็นการกำหนดระเบียบ กฎ กติกา ข้อตกลง ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรมของสถานศึกษา อันเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและบุคลากรทุกคนยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ เหล่านี้กันอย่างเคร่งครัด โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานศึกษา และภายใต้กฎระเบียบของทางราชการ มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

5.2.2 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 สรุปได้แนวทาง คือ กระบวนการในการดำเนินการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 โดยการใช้คู่มือ ประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยมีผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทาง อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดทำคู่มือพัฒนาจะเป็นแนวทางที่สำคัญในการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของครูที่เป็นไปอย่างมีรูปแบบ และเป็นเอกสารที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีมของครูครูในสถานศึกษาอื่นได้ อีกทั้งคู่มือก็ถือเป็นเอกสารที่สำคัญในการจัดอบรมพัฒนา นั่นเพราะคู่มือถือเป็นเอกสาร ตำรา เพื่ออำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการศึกษาหรือการปฏิบัติเรื่องใดเรื่องหนึ่งในการอบรมพัฒนา ดังที่ Charungsirawat, R. (2011) ที่ได้ให้ความหมายคู่มือว่าเอกสารที่ให้ความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง มีการอธิบายขั้นตอนและวิธีการใช้อย่างเป็นระบบ โดยมี รายละเอียดของข้อมูลแบ่งเป็นส่วนๆ เพื่อแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ผู้ใ้สามารถใช้สามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพตามที่ผู้จัดทำกำหนดไว้ นอกจากนี้จากสรุปผลการวิจัยที่สรุปว่า คู่มือ มีรายละเอียดประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ กระบวนการพัฒนา เนื้อหา และ การวัดและประเมินผลนั้นก็เป็นไปตามดังที่ Changkwan-yuen, P. (2011) ที่ได้นำเสนอไว้ว่าคู่มือที่ดีควรระบุให้ชัดเจนว่าคู่มือนั้นเป็นคู่มือสำหรับใคร ใครเป็นผู้ใช้ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนมีส่วนนำที่จูงใจผู้ใ้ว่าคู่มือนั้นจะช่วยให้ผู้ใ้ได้อย่างไร มีส่วนที่ให้หลักการหรือความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ใ้ในการใช้คู่มือเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีส่วนที่ให้คำแนะนำแก่ผู้ใ้คู่มือ เป็นต้น และนั่นท้มนัส รอดทัศนาศนา (2554) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของคู่มือนั้นจำเป็นต้องมีให้ครบถ้วนและชัดเจนทุกองค์ประกอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้นำไปใช้ ซึ่ง

ได้แบ่งออกเป็นส่วนๆ ดังนี้ 1) ส่วนของคำชี้แจง 2) ส่วนของเนื้อหาสาระ 3) ส่วนของกิจกรรม ขั้นตอนวิธีการ และเวลาดำเนินการ 4) ส่วนของสถานที่วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ 5) ส่วนข้อเสนอแนะ และ 6) ส่วนของการวัดผลและประเมินผล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคู่มือการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งใหม่และเลื่อนเป็นวิทยฐานะผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชี่ยวชาญหรือผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการสำนักงานกศน.จังหวัด/กรุงเทพมหานครเชี่ยวชาญ สำหรับผู้ดำเนินการพัฒนาและผู้เข้ารับการพัฒนา (สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2554) และคู่มือปฏิบัติงานกลุ่มพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2561) และคู่มือการพัฒนาตนเองผ่านระบบออนไลน์ และการประชุมปฏิบัติการเสริมสร้างสมรรถนะครูผู้ช่วยสู่การเป็นครูมืออาชีพ (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ที่มีรายละเอียดหรือองค์ประกอบของคู่มือที่สอดคล้องกันคือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล ดังนั้นการจัดทำแนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 จึงถือเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการบริหารโดยใช้หลักความคุ้มค่ามากขึ้น โดยการบริหารและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงาน 4 ด้าน ของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหาร งานทั่วไป

References

- Baitiang, C. (2009). *Guidelines for developing management by the principles of good governance according to the perception of employees in local administrative organizations, Tha Chang District, Singburi Province*. Phra Nakhon Si Ayutthaya : Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University.
- Chamnanphet, J. (2014). *Management according to the principles of good governance of Wat Sing High School. Under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office, Area 1*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Changkwan-yuen, P. (2011). *Techniques for writing and producing textbooks*. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
- Charungsirawat, R. (2011). *Techniques for writing work manuals*. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Chulalongkorn University. (2010). *Good city management according to the principles of good governance*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Iamsakul, T. (2012). *Administrative behavior according to the principles of good governance of school administrators under Laem Chabang Municipality*. Chonburi : Burapha University.
- Juito, S. (2014). *New dimensions of good governance of local government organizations: theory and research. Textbook writing promotion project Academic Office*. Sukhothai: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Khamsamdaeng, S. (2013). *Management according to the principles of good governance of educational institution administrators according to the perception of administrators and teachers in schools under the Secondary Educational Service Area Office, Area 24*. Maha Sarakham: Maha Sarakham University.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), p. 607-610.
- Office of Human Resources and Legal Management System Development. (2019). *Manual for self-development through online systems. and a workshop to*

enhance the competency of assistant teachers to become professional teachers. Bangkok : Office of the Basic Education Commission.

Office of the Public Sector Development Commission. (2009). *Royal Decree on the Criteria and Procedures for Good Government Administration, 2003*. Bangkok: Office of the Prime Minister.

Phitak, R. (2010). *Behavior of educational institution administration according to the principles of good governance of administrators. In the view of teachers under the Office of the Vocational Education Commission, Songkhla Province.* Songkhla : Hat Yai University.

Saichuea, W. (2018). *Strategies for using good governance principles in the academic work of schools in the Northeastern region.* Sakon Nakhon : Sakon Nakhon Rajabhat University.

Secondary Educational Service Area Office, Area 1. (2018). *Work manual for the Teacher and Educational Personnel Development Group.* Bangkok : Human Resources Management Group Secondary Educational Service Area Office, Area 1.

Simphan, B. (2017). *Development of operational guidelines using good governance principles for educational institutions. Under the jurisdiction of the Udon Thani Primary Educational Service Area Office, Area 4.* Maha Sarakham: Maha Sarakham University.

Sokanthat, M. (2009). *The relationship between the use of good governance principles by educational institution administrators and the commitment of civil servants to educational institutions. Under the Loei Educational Service Area Office, Area 1.* Loei: Loei Rajabhat University.

Srimuang, K. (2017). *Educational institution administration using the principles of good governance by educational institution administrators. Under the jurisdiction of Samut Prakan Municipality.* Chonburi : Burapha University.

Srisa-ard, B. (2013). *Preliminary research.* 9th printing. Bangkok: Suweeriyasan.

- Teacher and Educational Personnel Development Institute. (2011). *Manual for the development of civil service teachers and educational personnel before new appointment and promotion to the academic status of Director and Deputy Director of the Specialized Educational Service Area Office or Director and Deputy Director of the NFE Office. .Province/Bangkok specializes in For developers and those receiving development*. Nakhon Pathom : Teacher and Educational Personnel Development Institute Office of the Permanent Secretary.
- Wattanachai, K. (2013). *Good governance of the Basic Education Commission*. Bangkok : Pim Dee.
- Wongwanich, S. (2005). *Needs assessment research*. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Wongwicha. (2013). *Comparison of teachers' opinions on administrative behavior according to the principles of good governance of school administrators. Under the jurisdiction of the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 1*. Maha Sarakham: Maha Sarakham University.

